

Thomistische. Hij acht dat de ééne, ongedeelde, ziel tegelijk beginsel is van het plantaardige, dierlijke en intellectieve leven van den mensch. Er zijn volgens hem niet drie zielen achtereenvolgens in de ongeboren vrucht, maar verschillende graden van dezelfde ziel. De ziel is niet absoluut eenvoudig, want dat is alleen God. De ziel is een Ik, dat vele functies heeft, doch daarin niet opgaat, maar ze kan daarvan onderscheiden worden.

Ons Ik is de diepste en meest verborgen kern van ons leven, dat steeds meer een bepaalde gestalte krijgt. Het kan vergeleken worden bij de ongeboren vrucht, die zich in den moederschoot ontwikkelt, en tenslotte bij de geboorte in het daglicht treedt. Bij de ziel valt deze geboorte van den inwendigen mensch samen met den overgang naar den hemel. Niet alle zielen gaan die geboorte tegemoet, want sommige zielen gaan in den eeuwig dood, om door smart en pijn gelouterd en geadeld te worden. De mensch heeft in dit leven geen aanschouwelijke voorstelling van zijn Ik, als den verborgen grond van zijn geestelijk wezen en leven. Na dit leven zal hij of in zichzelf een eendeloze ledigheid vinden doordat hij van God vervreemd is, of hij zal als gezaligde den blik naar binnen richtend daar God ontdekken, wiens beeld-dragers hij is. De mensch is niet geroepen tot aanschouwing van zichzelf, maar tot het aanschouwen van God, dat hem vrede, kennis en zaligheid zal aanbrengen.

Blikken we nu terug in den loop van de ontwikkeling van het begrip: zielschepping, zoo blijkt dat de middeleeuwsche godgeleerden geen vrede hadden met de gelijkstelling van de schepping van Adam en die van het kind in den moederschoot. Zij zochten naar een werkverdeling, waarbij aan de ouders de formatie van de lagere ziel en aan God de schepping van de hogere ziel als complement werd toegekend. Deze twee-zielen-leer voldeed ook niet, waarom Thomas voorstelde, dat de ouders aan hun kind de dispositie voor de hogere ziel mededeelden.

Ten slotte kwam Suarez tot de ontdekking van den persoon des menschen, als zijn meest fundamenteel wezen, dat zich allerlei functies ziet toebedeeld door God.

Afgedacht van zijn opvatting van den dood en van de eeuwige straf, die door de Heilige Schrift wordt weersproken, mogen wij toch zeggen, dat de scholastiek in Suarez wat de zielkunde betreft, een hoogtepunt heeft bereikt, waarop wij nu nog staan. Het rationalisme van Cartesius en zijn volgelingen heeft de ontwikkeling van het begrip der ziel en haren oorsprong, twee eeuwen achteruit gezet. Alleen in zoover is hun arbeid nuttig geweest, dat daardoor het bewustzijn ons beter bekend is geworden dan door de scholastiek. Zoo is het ook met de nieuwere zielkunde, die ons den omvang en de graden van bewustwording heeft opgehelderd. Maar vraagt men naar den oorsprong van de ziel, dan moet het probleem o.i. daar aangevat worden, waar de scholastici het hebben laten liggen.

Den Haag.

LOS.

HET BOEK VAN DE WEEK

Is Zending onzin? ¹⁾

Het boek van Gustav Adolf Gedat: „Ein Christ erlebt die Probleme der Welt“ zal in zijn vertaling: „Wereldproblemen van nu“, uitgave van Kok te Kampen, wel niet zooveel aandacht hebben getrokken als in Duitschland, maar uit de verschillende recensies bleek ons toch, dat het de noodige aandacht heeft gekregen; en terecht. Wij zien hier de wereld onzer dagen eens van een kant, waarvan zij ook gezien moet worden. Daardoor is het boek eenzijdig; maar dit is goed en noodig, opdat wij in een ander opzicht niet eenzijdig zullen worden.

Gedat laat heel veel zien, „problemen“, zooals hij ze noemt. Indië slaat hij ook niet over. Hoe treffend is de voorstelling in de bioscoop op Javal De „zegeningen“ der Westersche cultuur zijn over de heidenlanden „uitgestrooid“; maar dreigt hier niet het gevaar van de „Bumarang“? Is het blanke ras bezig aan het graven van zijn eigen graf? Gedat beantwoordt deze vraag bevestigend, en hij voert er bewijzen voor aan.

Als men den schrijver gevolgd is op zijn wereldreis over Amerika, Japan, China, Mandchurië, en hij u diep onder den indruk gebracht heeft van de ontwakings van de gekleurde rassen in zijn hoofdstuk over „Azië voor de Aziaten“, dan stuit ge op eens op het hoofdstuk: „Is de Zending onzin?“

Ja, dat doet goed, dat onder de wereldproblemen ook de zending een plaats heeft gekregen. Ook

hiervan blijkt, dat in dit boek een Christen aan het woord is, die de wereld onzer dagen vanuit christelijk standpunt beziet. Wellicht, dat menige lezer een dergelijk hoofdstuk reeds verwacht had, of misschien er op gehoopt. De zending houdt het ons toch steeds voor, dat alleen van het Evangelie redding komen kan, niet alleen voor het eeuwig behoud van den Aziat of Afrikaner, maar ook voor de vreedzame bijlegging der verschillen tusschen het blanke en gekleurde ras. Zoo hoort dan een hoofdstuk over de zending in dit boek thuis.

Hoe pakt nu de schrijver zijn onderwerp aan? In de vraag: „Is de zending onzin?“ ligt zijn antwoord reeds opgesloten: „Neen!“ Maar daarom is de vraag niet overbodig. Is er niet het een en ander, dat den indruk wekt, dat de zending onzin is, in elk geval overbodig? Is de zending vrij van allen onzin? Indien wij de vraag zóó opvatten, dan is zij niet alleen bedoeld voor de tegenstanders der zending, maar ook, en zelfs nog wel allereerst, voor de zendingsmensen zelf. Het is dan een vraag, welke tot zelfonderzoek dringt.

Of is het geen onzin, wat reeds in het begin verhaald wordt van zendingskomsten in Duitschland met een breikous en onder een kopje koffie? Zoo iets moet iederen zendeling ergeren. Geen wonder, dat ze Gedat vroegen den menschen in het vaderland het duidelijk te maken, dat zending is strijd, zeer zware strijd, en worsteling met de allernieuwste vragen en problemen. Daarom zal hij uitleen de moeilijkheden van het moordend klimaat, de noodzakelijkheid van hulp van bedienden, en het gebruik van een auto, wat het tegendeel van luxe is!

Maar wat is nu zending?

Wij zeggen: het brengen van een boodschap. Welke boodschap?

De Inlander heeft met name door bioscoop en radio de verborgenheden van het leven der blanke menschen leeren kennen, en in zijn ziel zijn talloze vragen opgekomen: dat het respect voor het blanke ras niet gestegen is, behoeft geen bewijs. En nu komt de zendeling, ook een blanke, met een boodschap. Is het te verwonderen, dat de mensch met zijn gekleurde huid antwoordt: ga naar uw eigen menschen, die heel wat slechter en doortrapter en gemeener zijn dan wij?

Er is nog een probleem: de talloze soorten zending. Op het zendingsveld treedt de gedeeldheid van het Christendom wel heel aanschouwelijk aan het licht. Welk een indruk moet dit den heiden geven? Het is een geluk, zegt Gedat, dat de zendingen niet naar kerk of belijdenis worden gerekend, maar naar het land van afkomst, als Engelsche of Amerikaansche of andere zending.

Het genoemde doet reeds uitkomen, dat een hoofdstuk over de zending thuis hoort in een boek over wereldproblemen. De uiteenzetting stemmen wij toe, en wij zijn tegelijk dankbaar, dat van een strijd tusschen verschillende zendingen in ons Indië niet veel sprake is, behalve dan tusschen Roomsche en Protestant.

Doch er is meer.

„Religion ist artgehanden“. „Ik weet uit eigen ervaring, dat alle godsdiensten uit het volk geboren worden!“

Deze uitspraken doen vanzelf denken aan de strijdwijze van hen, die niet veel van zending moeten hebben. Men zegt ermee: wat valt ge die menschen lastig? Ge brengt iets totaal vreemds, iets wat bij hen niet past; uw godsdienst is voor u wel, maar voor hen niet artgehanden. Blijf dus maar thuis!

Wij zouden echter Gedat onbillijk beoordeelen, indien wij op de genoemde paar aanhalingen afgingen. Lezen wij zijn verder betoog, dan trekken wij liever een andere conclusie. Hij houdt ons de waarheid voor oogen, dat de godsdienst niet als een kleed los om het volk hangt, maar er innerlijk mee is saamgeweven. In den godsdienst komen de eigenaardigheden van een volk heel duidelijk naar voren. Zoo past de godsdienst, die godsdienst bij dat volk. Heel hun leven is er mee doortrokken.

Wie de boeken van Ds D. K. Wielenga over Soemba gelezen heeft, weet deze dingen. En gelijk het op Soemba is, zoo gaat het overal. Onze God is een God der blanken, en de heiden gelooft wel, dat die God de blanken helpt, maar zij hebben te steunen op hun eigen goden.

Trouwens, ook in de variaties van het Christendom spreekt de geaardheid van het volk mee. Waarom bloeide in Duitschland en de noordelijke landen het Lutherdom, maar in ons land het Calvinisme op? En daarom brengt de uiteenzetting van Gedat ons bij vernieuwing de overtuiging bij, dat de zending met de geaardheid van het volk, waar zij werkt, danig rekening heeft te houden; eerst in het brengen van de boodschap, straks bij het stichten en inrichten der kerk. Hier gaan wij ook in Schriftuurlijke lijn, want in de veelheid der volken met hun volkseigenschappen komt uit de veelvuldige, dat is de veelkleurige wijsheid Gods.

Dat Gedat op deze waarheid, zij het ook op zijn wijze, de aandacht vestigt, is goed.

Maar een andere vraag komt naar voren: waarom doet gij aan zending? Dat deze vraag nauw samenhangt met het voorafgaande, springt in het oog.

Wij laten de antwoorden, door Gedat zelf ge-

geven, liggen, en voegen de onze er voor in plaats. Waarom doet men aan zending? De ene zegt: onze dominé ijvert er zoo voor (was het maar waar!) en wij willen den man terwille zijn. Een ander beweert, dat hij zich van niets trekt; zoo geeft hij ook in de collecte voor de fondsen van emeriti, en voor de Theol. School, en zoo ook voor de zending; een ruim hart! Derde spreekt van de noodzakelijkheid, dat anderen van den Heere Jezus mogen hooren, hoe wel, het kost zooveel geld, niet? En dan zijn er velen, die er niet aan doen, en heel gemakkelijk de kinderen, die met het zendingsbusje aan de deur komen, nog wel met een snauw durven wegzenden.

Waarom doet gij aan zending? Is het, omdat het Christendom de andere religies zoover overtreft? Is het dus vrucht van vergelijking der godsdiensten?

En hier hadden wij nu gaarne de zending schriftuurlijk gegrond gezien. Dat het zoogenaamde Amerikaïsme in de zending wordt afgewezen doet goed; evenzeer, dat Jezus Christus niet als godsdienstherfomer zonder meer wordt geprezen. Maar waarom moeten wij dan wel aan zending doen?

Hier laat Gedat ons in den steek. Vele verkeerde menselijke beschouwingen, wijst hij af; hij is inderdaad wel de man, om hetgeen de zending tot onzin maakt, aan de kaak te stellen; maar hij geeft hij ervoor in de plaats?

Dit boek bracht het in ruim een jaar tot een oplage van 200.000 ex. in Duitschland. Het is dus ook wel ingang gevonden hebben bij de wereld die om zending lacht als „onzin“. Maar worden zij hier op het rechte pad geleid?

Hij komt tot de slotsom: „Christendom is wel strekt geen religie, — het is Godsopenbaring.“

Hier wrijft men zich even de oogen uit: is de Christelijke godsdienst juist daarom niet de ware omdat God zich erin openbaart? Voor ons is godsdienst en Godsopenbaring geen tegenstelling. Wat de schrijver wil, blijkt wel heel spoedig, als hij het wezenlijke van den godsdienst in de les zoekt, en het Christendom is geen leer, maar Christus zelf!

Zegt hij bij zijn verdere beschouwingen niets schoone dingen? Zeer zeker, dingen die wij le harte kunnen nemen. Maar het is toch heel jammer, dat hij de boodschap van Jezus Christus van de religie losmaakt. Want zelf verzekert hij, dat het in de boodschap der zending gaat om rechtvaardiging door het geloof in den gekruisten en opgestanen Heere, uit genade van God, die zich in Christus openbaart. Dat zijn weer goede klanken. Maar is dat geen religie? En hebben wij hier ook niet te doen met leer?

Doch wij begrijpen het standpunt wel van Gedat, hij wil in zeker opzicht de religie der volken, die uit de volken zijn opgekomen, „artgemasse Religion“ zijn, handhaven. Zending is onzin, zoo zij, als zij in plaats van den volksgodsdienst een andere religie zet, in dit geval dan de Christelijke. Zending is niet opzetting der religies, maar vervulling. Zendelingen zijn boodschappers van de liefde Gods, en van de hand Gods, die in de donker van Azië en Afrika en Europa zich naar den mensch uitstrekt. En dat is het heil in Christus.

Verwarring van de dingen vinden wij hier; veel, dat wij niet rijmen kunnen. Hij had goed gedaan, deze Gedat, indien hij ter schole was gegaan bij Gustav Warneck en Julius Richter.

Maar dat sluit niet uit, dat hij den vinger legt op vele wondeplekken, en ons oproept de zending te vrijwaren voor allerlei „onzin“. En wij kunnen dan ook met hem instemmen, als hij aan het einde van zijn boeiend betoog schrijft: „In alle strijdsvragen van onzen tijd en bij alle worstelingen om de wereldproblemen, zal slechts bij zijn plaats kunnen handhaven en drager van de Christusboodschap kunnen zijn, die weet: ik ben gevestigd in Gods hand; ik ben door Christus van de zonde gered en overgebracht in de gemeenschap van hen, die zich geborgen weten in God, en die genadigd zijn en bevrijd werden en die nu roepen zijn om dragers van de boodschap van Gods genade te zijn, die Hij in Christus de wereld aanbiedt.“

Schoone woorden, maar is dit alles geen religie, geen leer? En ook, hebben wij deze waarheid niet uit de Schrift? Ligt de Godsopenbaring niet in Zij Word?

Zoo plaatsen wij, bij alle instemming, toch een vraagteekens en uitroepeteken bij het zeer lezenswaardige hoofdstuk van Gedat over de vraag „Is zending onzin?“

J. D. W.

PEL

In „Het Algemeen cultuur“ schrift, waarvan wij hier

Ach kindje, om wie ons die stralende geef ons op een beetje

Ach kindje, wij maken voornamen diep-religie Ach kindje en geef on-

Ach kindje, breng vana in ziekenhij t.b.c. eLaat de w en denken Laat een t van moede Kom met j de schunn en ga, o k vana vond

De „deemoed“ van „hoogmoed“ Een kerk, die in zichzelf, maar mannetje nu tot op alles en nog grimmigen erns tuit; d.w.z. hand die men denken

„De Groene A Het nummer op Keller, van wie

Prof. dr A artikel, is een mensche bov bisschop Söde de leider van hotbewegings hulparties.

De schrijver J Kerstnummer!

Revoluties, schoten in d plaats heeft i koning ontho Revolutie i ging van der dynamisch v pende kracht menschenleve de geleidelijk gewelddadige

Het is kn voor onze o geneigd zijn in het bloed, den commun heden twee i en dakloos i beikt, wil de loren evenze van een nie biddenden.

Maar reve is veelere e krachten en en veelal slo minderheid,

Hoe gemakk van wat lyrie leiden, leert h

De maan donkere zijds slechts het gezichtsveld, mensch zelf een donkere en zijn nael daglicht van begripavorm Descartes et rede, steeds gerationalis ver over de ook door te afgronden i grootsche p dat voortko instinkt, te

Het woord zijn afreuze

Op het st lijke pion or te voren de De revolut accentverac van den g het in deze

1) De Schr. zond dit artikel in voor zijn gewone rubriek: Zending en Evangelisatie. Omdat we echter het boek van Gedat bespreken wilden in deze rubriek, plaatsen we, in vertrouwen, dat de Schrijver het goed vindt, dit artikel onder „Boek v d. Week“. Redactie.